

Izbris se nikoli ni končal; država naj končno naredi, kar je prav!

Država je izbrisane pustila na cedilu, saj krivic še vedno ni ustrezno popravila. Mnogi si tudi po tridesetih letih izbrisa niso mogli povrniti stalnega prebivališča, ki jim je bilo nezakonito in protiustavno odvzeto. Živijo brez dokumentov, brez zavarovanja, številni pa se v Slovenijo nikoli sploh niso mogli vrniti.

Amnesty Slovenije in **Mirovni inštitut** vlado pozivata k čimprejšnji pripravi zakonskih ukrepov, ki bodo omogočili povrnitev statusa in popravilo krivic vsem izbrisanim. Ukrepi, ki morajo biti brez časovne omejitve, morajo omogočiti hitro in učinkovito ureditev statusa ter dostop do socialnega in zdravstvenega varstva.

PODPISIŠTE PETICIJO ZA PREDSEDNIKA VLADE

Spoštovani predsednik vlade dr. Robert Golob.

Pozivamo, naj vlada RS čim prej pripravi zakonske ukrepe, ki bodo omogočili povrnitev statusa in popravilo krivic vsem izbrisanim. Ukrepi, ki morajo biti brez časovne omejitve, morajo omogočiti hitro in učinkovito ureditev statusa ter dostop do socialnega in zdravstvenega varstva.

< Protest v Ljubljani ob 16. obletnici izbrisa. Foto: Borut Krajnc

Podpišite na www.amnesty.si/peticija-izbrisani ali s skeniranjem QR kode.

Povabite k podpisu peticije še druge – s tem letakom ali na svojem priljubljenem družbenem omrežju.

O Amnesty International

Amnesty International je globalno gibanje več kot 10 milijonov ljudi, ki se po vsem svetu borimo proti kršitvam človekovih pravic. V Amnesty International Slovenije, ki deluje od decembra 1988, **raziskujemo** kršitve človekovih pravic, **izvajamo kampanje** in **zagovorništvo**, **osveščamo** in **izobražujemo** ter **mobiliziramo** ljudi, da od oblasti zahtevajo spremembe. Večinoma se financiramo iz članarin in donacij. Od držav ne sprejemamo denarja, razen za posamezne projekte učenja človekovih pravic.

Pridružite se nam; včlanite se v Amnesty: www.amnesty.si/vclanite-se.

Facebook: Amnesty Slovenije

Twitter: Amnesty Slovenia

Instagram: AmnestySlovenia

31 LET S(R)AMOTE

Razstava Amnesty International Slovenije ob 31. obletnici izbrisa

7. 4.–6. 5. 2023

artKIT, Glavni trg 14, Maribor

Odpiralni čas: od torka do petka od 15. do 19. ure, v soboto od 10. do 13. ure.

31 LET S(R)AMOTE

Razstava Amnesty International Slovenije ob 31. obletnici izbrisa

7. 4.–6. 5. 2023

artKIT

< Manifestacija Izbris pred parlamentom. Foto: Denis Sarkić/Mladina

Razstavo so v Amnesty International Slovenije postavili **v spomin na izbris in boj izbrisanih za popravilo krivic**. 26. 2. 1992 je po izbrisu iz registra stalnega prebivalstva 25.671 oseb čez noč ostalo brez pravnega statusa, brez veljavnih dokumentov, brez pravic. Posledice so bile neusmiljene: ostali so brez zaposlitev, možnosti šolanja, niso imeli dostopa do zdravnika, socialnih pomoči, tisoči so bili deportirani iz Slovenije ...

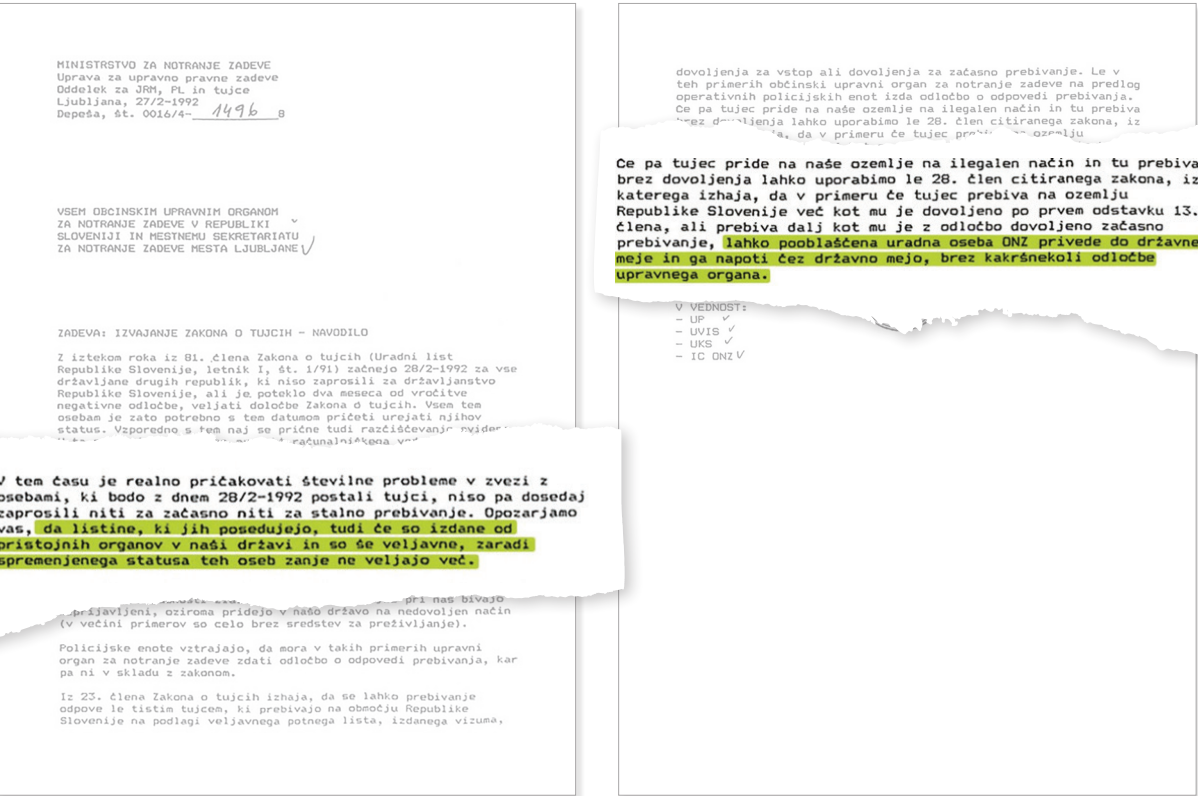
Razstava je hkrati **poklon pogumu in neomajni vztrajnosti izbrisanih**, ki so iz teme in bolečine samote vstali, se povezali in organizirali v gibanje, v upor, v večletno kampanjo. Sebe in civilno družbo so kolektivizirali in ustvarili najmočnejše, najbolj dolgotrajno in trdoživo gibanje, kar ga poznamo.

In je **opomin**, da **kršitve človekovih pravic izbrisanim še niso popravljene**. Zato ob razstavi vabimo, da se s podpisom peticije pridružite pozivu predsedniku vlade dr. Robertu Golobu, naj vlada končno naredi, kar je prav in sprejme ustrezne zakonske ukrepe.

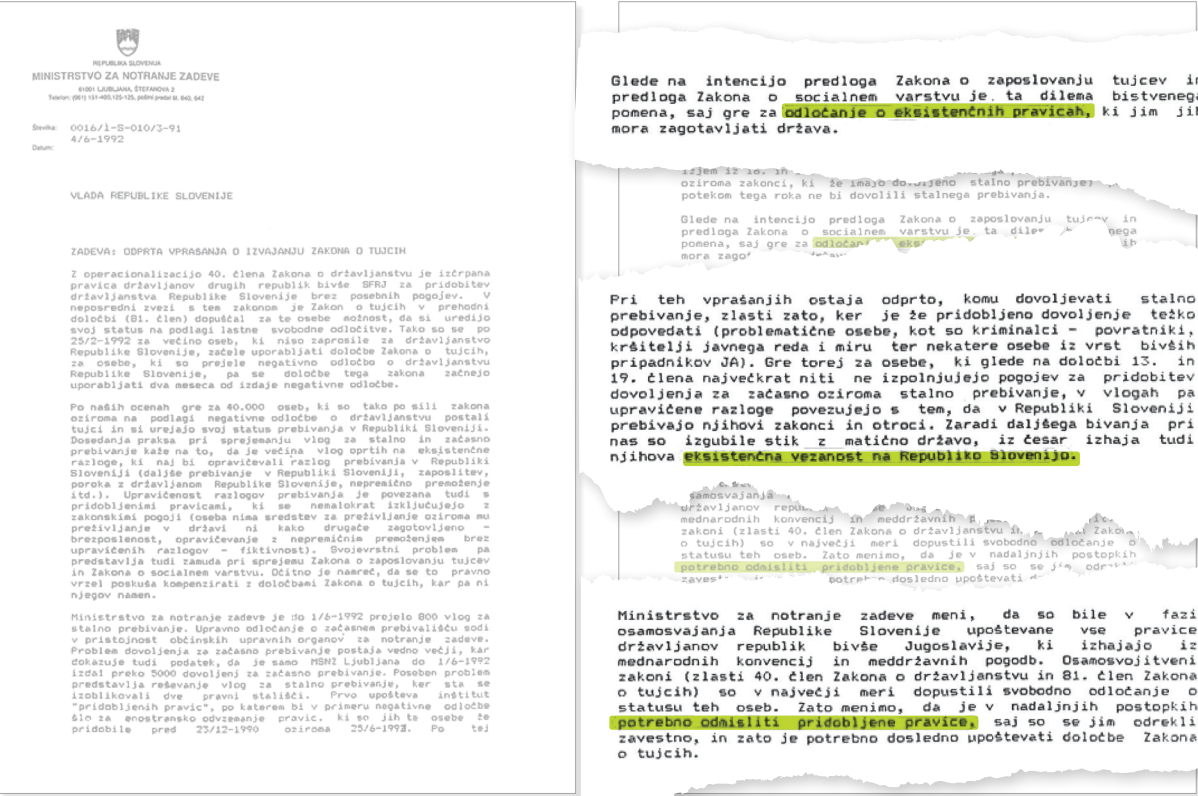
Razstavo posvečamo **Aleksandru Todoroviću** in **Mirjani Učakar**, neumornima borcevema za izbrisane.

Izbris je bil načrtno protipravno, neustavno in diskriminatorno dejanje; bil je kršitev človekovih pravic

< Izseki iz dveh depeš, ki dokazujeta, da je izbris bil storjen brez zakonske podlage in ob polnem zavedanju strahotnih posledic. Zgoraj: depeša Slavka Debelaka, takratnega direktorja uprave za upravno notranje zadeve z dne z dne 27. 2. 1992; spodaj: depeša Igorja Bavčarja, takratnega ministra za notranje zadeve, z dne 4. 6. 1992.

Kljub sodnim zmagam pravici še zdaleč ni bilo zadoščeno, tudi 31 let po izbrisu ne

Približno polovici izbrisanim država ni povrnila statusa stalnega prebivalca. Statusni zakon iz leta 2010, s katerim je Slovenija po sodnih odločitvah »uredila« posledice te kršitve, je za ureditev statusa postavil praktično nemogoče pogoje, na primer dokazovanje poskusov vračanj v Slovenijo po tem, ko so bili izgnani. Otroci izbrisanih so lahko stalno prebivališče prejeli le, če so bili rojeni v Sloveniji – in to ob dejstvu, da so bili rojeni v tujini prav zato, ker so bili starši iz Slovenije deportirani. Poleg tega je zakon roke, v katerih so morali izbrisani sprožiti postopke, omejil na tri leta. Tako si je po tem zakonu status uredilo zgolj okoli 300 oseb. A vsi roki so se že iztekli in danes za povrnitev stalnega prebivališča ni nobenega pravnega sredstva več. Izbrisani, ki so bili prisiljeni zapustiti Slovenijo, živijo v številnih državah, nekateri so bili tam dolga leta obravnavani kot begunci. In v naši državi še vedno, že več kot 31 let, živijo izbrisani brez stalnega prebivališča, v negotovosti, krču. In tudi po vsem tem času še vedno v strahu.

Tudi zakon o odškodninah iz leta 2013 je izbrisanim priznal zgolj mizerne odškodnine, neprimerljivo nižje, kot jim jih je določilo Evropsko sodišče za človekove pravice, in še te so bile omogočene le tistim izbrisanim, ki so si povrnili status. Odškodnine so bile omejene na 50 evrov za mesec izbrisanosti, kar nikakor ni zadostno nadomestilo za izgubljene prihodke, delovno dobo, za zdravje, za kvaliteto življenja. Otroci izbrisanih sploh niso bili vključeni v odškodninsko shemo.

Za izbris ni nikoli odgovarjal nihče; kljub temu, da so nezakonitost, protiustavnost in diskriminatornost izbrisa ugotovili tako slovensko ustavno sodišče kot Evropsko sodišče za človekove pravice in številna mednarodna telesa.

Edini ukrep poprave krivic, ki so ga bili deležni vsi izbrisani, je bilo opravičilo predsednika Boruta Pahorja v imenu države. Izrekel ga je ob 30. obletnici izbrisa februarja 2022.

< Izbrisani pred Evropskim sodiščem za človekove pravice v Strasbourgu. Foto: Borut Krajnc